

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 „ 05 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 24.

† Gróf Batthyány József.

A váradi katolikus kör impozáns épületén gyászlobogó hirdeti a fiatal egyesület első elnökének halálát. *Batthyány József* gróf tegnap éjjel meghalt.

Halála váratlanul jött. Hatvanegy éves volt, de erős, egészséges embernek látszott. Mikor utoljára közöttünk volt, azon a fényesen sikerült matinén, melyet a katolikus kör rendezett védnökének, Schlauch bibornoknak aranymiséjére, senki sem gondolta volna, hogy utoljára látjuk őt közöttünk. Előtte két nappal ő elnökölt a kath. kör első közgyűlésén.

Annyira nem gondoltuk, hogy rövid időn el kell őt vesztenünk, hogy nemsokára rá felléptették őt a váradi egyházmegye bihari és szilágyi kerületének autonómiai világi képviselőjéül. Egy hét múlva lesz a szavazatok összeszámlálása; amint az eddigiekből látszik, csaknem kétezer szavazattöbbséggel lett volna megválasztva autonómiai képviselőnkül.

Ezt a mandátumot ő már nem fogja megkapni.

Két ízben volt főispán, előbb Moson, később Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében, de a tulajdonképpeni politikai életben csak az utóbbi években vett tevékeny részt. Az egyházpolitikai küzdelmeknél mindvégig hűségesen kitartott a főrendiházi keresztény ellenzékkel, a néppárt

szervezésénél pedig jelentékeny szerepe és nagy befolyása volt.

A kath. egyleti életnek öröndetes fellendülését teljes erejéből előmozdította. Itt, a váradi kath. kör alakuló közgyűlésén olyan megnyitó beszédet tartott, amely méltó programját képezheti a kath. köröknek. Nyíltan kijelentette, hogy nem politika a célja ezen egyesületnek, hanem a kath. öntudat ébresztése, az ösztetartás fejlesztése, a vallásos élet ápolása.

Azt az egyesületet, amelynek első elnöke volt, virágzásnak indulni látta: a tagok száma szaporodott, a kör által rendezett kitünő sikerű felolvasások, ünnepek és multságok nagyban emelkedtek a kör hírnevét, az ő jelentékeny anyagi segítségével lehetővé vált egyesületi könyvtár felállítása, — — de a váradi kath. körre még mindig korán jött az ő halála, mely nemcsak erre az egyletre hozott gyászt, hanem a keresztény szellemű szervezkedésnek egész nagy munkájára.

Méltó, hogy emlékét kegyelettel őrizzük és kérjük Istent, hogy adjon az elköltözött lelkének örök jutalmat.

Az elhunyt életrajza.

Id. gróf *Batthyány József* 1836. június 25-én született Lajtalfalván, Mosonmegyében. A középiskolákat Magyar-Ováron Pozsonyban és az egri főgymnáziumban végezte, mint magántanuló. A zene iránt nagy hajlammal bírt. Kitünően tudott zongorázni s mint komponista is kitűnt, a mennyiben fiatal éveiben

több zenemű jelent meg tőle Bécsben, legnagyobbbrészt keringők és szonáták, melyeket a bécsi előkelő körökben estélyek és házi multságok alkalmával nagy előszeretettel játszottak évtizedeken át. Alig 18 éves korában 1854-ben a bécsi egyetemen elvégezvén jogi tanulmányait, régi főúri szokás szerint nagy külföldi utat tett Német—Angol—Francia—Olasz és Spanyolországban. Előkelő rangjánál és összeköttetéseinél fogva mindenütt szabad bemenetele volt s a többek között az ötvenes évek végén III. Napoleon francia császár és Eugénia császárnő több udvari estélyén is részt vett Párisban.

Hosszú külföldi utjából visszatérve 1865-ben Mosonvármegye tiszteletbeli főjegyzőjévé nevezetett ki s ilyen minőségben a megye gyűléseken is gyakorta részt vett. 1872-ben Mosonmegye főispánjává nevezte ki a király s ezen állásában kiváló társadalmi tevékenységet fejtett ki, különösen pedig az 1873-iki cholera vész és börze-krach idejében, midőn nagy összegeket áldozott dus vagyonából a szerencsétlenekért. Mint főispánt a »Mosonmegyei lövész egyesület« elnökének és a »Magyar-Ovári nőegylet« védnökének választották meg s mindkét egyesületért nagyon sokat tett. Neki, ki származását csaknem az Árpád fejedelem idejéből kezdve le tudta vezetni, könnyű volt a kamarási méltóságért folyamodni s midőn 1873-ban ezt megtette, ő Felsége nem csak a cs. és kir. kamarási kulcsot ajándékozta neki, hanem a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét is.

Nemsokára azután *Batthyányi gróf* lemondott a mosoni főispánságról s néhány évig ki-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A római magyar történelmi intézet.*

Irtja: Gróf Vay Péter.

A hajdani *Agger* mentén, épen a merre az *aureliani* fal a büszke *praetorok* táborát keríti be, — a híres *Patrizi-villa* örökzöld berkeinek árnyékában, — emelkedik a magyar történelmi intézet háza.

Mert most már végre nemcsak Amerikának a németeknek, Franciaországnak és többi nyugati államoknak, hanem nekünk magyaroknak is van tudományos intézetünk Rómában.

Ilyen történelmi társulat alapításával nálunk régebb idő óta foglalkoztak már de a szándék a dolog fontossága mellett is csakszámdék maradt. Később a Lajtán tülről intéztek kérdést kormány-köreinkhez, vajon nem volna-e hajlandó a kormány a római osztrák történelmi intézettel egyesülni? De ez az ajánlat nálunk még kevesebb visszhangra talált.

* Gróf Vay Péter ő Szentsege szolgálattevő kamarása a Vasárnapi Ujság legutóbbi számában ismerteti *Fraknoi Vilmos* cz. püspök, váradi kanonok s nagy hírű történettudós által a magyar történelem művelésére alapított római intézetet. A V. U. két képpel illusztrált, s olvasóinkat közelebből érdeklő cikkét az alább következő sorokban adjuk.

Mikor aztán minden igyekezet hiába valónak bizonyult s alig látszott rá mód, hogy Magyarországnak önálló történelmi intézete legyen Rómában, jeles történetirónk, *Fraknoi Vilmos* püspök lelkében fogamzott meg az a nemes gondolat, hogy a saját költségén emeltet ott-hont az örökvárosban dolgozó tudósainknak.

Hogy az egész magyar tudományos életre és kiváltképpen történetirodalmunkra nézve mily nagy fontosságú az, hogy Rómában a történelmi adatok e kimeríthetetlen forrásnál állandó intézetünk van, azt senki sem ítélné meg jobban *Fraknoi*-nál, ki életének jó részét az itteni könyv-és levéltárak buvárlására fordította. Azonkívül ő, ki már mint fiatal embergyakran megfordult a Tiberis partján, tudatában volt annak a döntő hatásnak, melyet a római tartózkodása fogékony ifjú kedély fejlődésére gyakorol.

Itt a több ezer éves mult emlékei között, hol a legrövidebb sétából sem térhetünk meg ismertek gyarapodása nélkül, hol minden egyes rom vagy ledől szobor a művelődés fejlődéséről beszél, — mennyi reflexiónak és mennyi új gondolatnak kell itt föllednie!

A ház alapkövét az 1892-ik év tavaszán tették le; és végre a közbejött építési akadályok s egyéb nehézségek leküzdése után az intézet 1895 őszén ünnepélyesen költözhetett

új hajlékába. Az épület külseje korai toskánai izlésben van tartva; egy emeletes, sötét terméskőből épült ház melynek szépsége főleg az arányok összhangzatában rejlik. Összes díszítései: a karesu oszlopos ablakok faragványai és a széles, festett ereszt.

A belső beosztás szintén kényelmes. A magas földszintet a püspök magánlakása foglalja el. Középen tágas *atrium* van, honnét szemközt a bejárattal nyílik a fogadóterem, jobbra az ebédlő, balra pedig dolgozószoba. A butorzat szigorú *cinquecento* izlésben, nagyjában *Schickedanz* rajzai után készült hazai gyártmány. A Kárpitok, az Anjouk liliomaival telehintett vörös kelméből valók, ilyen színű a fal is míg a mennyezetet finom faragott faburkolat fedi. A falak mellett pár régies jellegű bronzszegekkel kivert karosszék, néhány masszív asztal képezi a szoba berendezését, továbbá két olajfestmény, egyik Szent István arczképe, teljesen byzanci felfogással festve, a másik s ugyancsak egy *praeraphaelista* izlésben kidolgozott Szűz Mária, Magyarország védasszonya.

De éppen ez a keresetlen egyszerűség adja meg az érdekes berendezésnek a sajátos jellegét. A szomszédos ebédlő lehetőleg világos, hamvasszürke színekben van tartva melyet az aklak előtti, sudar, százados cédrusok árnyékolnak be.

SZÜLŐK
 figyelmébe!

Az iskolaév kezdetére
 gyermekeknek
 CZIPÓK, KALAPOK, INGEK, GALLÉROK
 és kézelők, zsebkendők, harisnyák
 a legjobb és megbízhatóbb minőségben, ugyiszintén
 utazóköfferek és esőernyők.

ARANYI és ROTH-nál

Nagyvárad, Zöldfa-utca

Áruház 36. sz.

zárólag óriási terjedelmű birtokain gazdálkodott, melyet évről évre szaporított. A hetvenes évek vége felé a király újra főispánná nevezte ki Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyébe, — hol Sipos Orbán mostani tanfelügyelőnk volt oldala mellett alispán — mely állásában egészen 1881-ig maradt. Nemsokára gr. Korniss Antóniát vévén nőül második házasságában, a közéletől vissza vonult s kizárólag gazdálkodással foglalkozott. Batthányi a főrendiháznak örökös jogon tagja volt már 1858 ban.

Magánélete és családja.

Id. Gróf Batthány József dús gazdag ember volt, Nagy kiterjedésű birtokai vannak az ország minden részében így, hogy csak a nagyobbakat említsük Biharmegyében Élesd és Brádka mellett, a Csallóközben Felbáron, Pozsony megyében Köpcsényben, Vas megyében Pinkafőn, Torontálmegyében Oroszlánoson, továbbá Mosonmegyében Magyar, Szarva, Lajtafalun, N. Gáta stb. községek. Bécsben szintén van egy nagy fénytel berendezett palotája. — Így vagyona több millióra rug.

Első nejétől Gr. Batthány Lujzától ki 1879-ben halt meg, 8 gyermeke született, kik közül azonban József meghalt. Többi gyermekei: Ágnes férjzett Gr. Taxis Ferenczné; Antónia férjzett Gróf Pongrácz Frigyesné; Vilma férjzett Gróf Bethlen Aladárné, Olga férjzett Gróf Batthány Tivadárné, Blanka férjzett erdődi Gróf Pálffy Sándorné és László, ki jelenleg 28 éves és a Radeczky huszárezredben hadnagy.

Halála tehát Magyarországon legelőkelőbb arisztokrata családját borítja gyászba. Második felesége gróf Korniss Antónia, özv. báró Gerliczy Félixné sz. Korniss Lujza grófnő testvére, gyermeke azonban második házasságából nem származott.

Utóbbi időben legtöbbször Köpcsényben levő birtokain időzött, de Biharmegyébe is gyakran ellátogatott. Ügyésze Hlatky Endre nagyváradi ügyvéd, volt, ki az óriás birtok minden jogi dolgait végezte már évek óta.

Legutóbb Nagyváradon májusban a Schlauch bibornok tiszteletére a kath. körben rendezett ünnepélyen volt, midőn az érkező bibornokot mint a kör elnöke személyesen fogadta.

A dolgozószoba olajzöld. Itt ugyancsak néhez az egyes butorok színét vagy alakját mekülönböztetni, úgy elborít minden aztalt, széket és állványt a sok kézirattal, jegyzet és könyv.

A földszint nyugati sarkában van a kápolna. Diszítése hasonlóképen XVI-ik századbeli modorra vall. A falakat, mint a Sixtina kápolnában, himzések utánzó, lilios freskó takarja, közepén az ország czimerével. A padlózat olasz mozaik munka, a világosság pedig Szent István és Szent László királyaink daliás alakjait ábrázoló, szépen festett ablaküvegeken át szűrődik be.

Az intézet tagjainak lakása az első emeleten van. Ottan van a tágas könyvtár is, a melynek karsu oszlopok, loggia-szerű aklakairól Róma vidékére egyik legszebb kilátás nyílik.

Az előtérben a város középkori tornyos, bástyás falai, — itt-ott egy-egy pápa czimer paizsával tarkázva és megkoronázva a szaggatott csipkés lőrészekkel — tüntetnek élénk festői környezetet. A fal tövében lombos kertek és néhány régi villa fekszik. Azontul pedig a Campagna sivatagszerű kihaltságában terül el messze-messze távolban egész addig, a hol Tivoli fehér házai pettyezik a Sabín hegyek violás lejtőit, vagy még messzebb egészen meddig a szem lát, hol a tekintet a Monte-Circeo lábánál belevesz és elmerül a tenger csillogó tükrébe.

Az intézetben 1895/6 ki évfolyamban a házi urat bele számítva négyen voltak: Villá-

Betegsége és halála.

A 61 éves hatalmas termetű s örökké vidám kedélyű főurat már hónapok óta kinezta régi torokbaja. Betegsége legujabban annyira veszedelmessé vált, hogy július havában Bécsben meg kellett torkát operálni. A nyeldeklojéből egy darabot kivágtak s látszólag sikerülő operáció után utókurára orvosa Gleichenbergbe küldte, hogy ott az nzondu fenyves erdők közepette teljesen visszanyerte egészségét. Augusztus első napjaiban, azért miután Élesden töltött néhány napot, egyenesen a kies Stájer-fürdőbe utazott, hol állapota javulásnak is indult. Hogy ekkor még minden veszélyen kívüli volt, mutatja az is, hogy augusztus 9-én személyesen irt levelet Biharmegye igazgató választmányához, melyben kérte, hogy a megyei virilisták névjegyzékéből hagyják ki, mert Mosonmegyében akarja magát a legtöbb adófizetők névsorába felvétetni.

A napokban azonban állapota kissé rosszabbra fordult, mely egyre veszedelmesebbé vált s végre tegnap éjjel neje karjai közt kihellete lelkét.

Az erről szóló értesítés a kora délelőtti órákban Nagyváradra legelőször az elhunyt nejétől jött meg, ki a következő sürgönyt küldte özv. báró Gerliczy Félixnéhez:

özv. báró Gerliczyné Grosswardein.

Gleichenberg.

Szeretett férjem ma éjjel jobb létre szenderült. temetés csoetoertoek deleloett

Nemetujvar testvered = toni

Az elhunytat mint a táviratból kítünik holnap délelőtti helyezik örök nyugalomra Német-Ujvárt (Vas megye) hol a Gr. Batthányi családnak családi sírboltja van.

A temetésre Br. Gerliczy Félixné valószínűleg személyesen el megy;

Halálát azonnal megsürgönyözték Tóth Vilmos főrendiházi elnöknek, ki intézkedett, hogy Budapesten a Nemzeti Múzeumra tűzzék ki a gyászlobogót.

A váratlanul jövő gyászhir nemcsak a Gerliczy és Escherolles családot sulytotta le, hanem nagy megdöbbenést keltett mindenütt egész Nagyváradon. A »Kath. Kör« ormára is azonnal kitézték a fekete zászlót.

nyí, bakonybéli apát, ki a Vatikán levéltáiraiban folytatott sikeres kutatásokat Pannonhalma történetéhez; dr. Hodinka Antal a bécsi cs. és kir. hitbizományi levéltár tisztviselője a keleti egyház történetét s a pápai levéltár berevdzését tanulmányozta. Ott lakott Fraknoi püspök benső barátja, történetirónk igaz tisztelője a fentebbi sorok írója, gróf Vay Péter. Valóságos kis magyar kolónia alakult Róma közepén és ha vasárnapoként a Rómában élő magyar művészek és írók közül Szoldatics, Kacziány Aranyossy, Endrey, Vetro festők, Szillei szobrász továbbá Finály, Váry s aztán a Szent Péter templomának magyar gyóntatója, dr. Czaich Gilbert s itten tanuló klerikusaink fölkeresték Fraknoi püspököt, valósággal otthon érezték magokat. 1896/7-ben Kollányi Ferencz lakik ott, őt megejőzőleg Erdulyhelyi Menyhért volt az intézet tagja továbbá ott tartózkodott Tury Gyula, ki Szent Gellért képét festi.

A tusnádi fürdőből.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Írta: KUNYHÓSI AUGUSZTA.

Orvosom üdülés és szórakozás céljából három hazai fürdő között engedett választást és pedig: Bártfa, Szilács, és Csik-Tusnád között.

Nagy bátyámmal egyetértőleg utóbbinál állapodtunk meg, s a választást bánni okom nincs, mert nemcsak az elragadó út és vidék,

A részvét.

A gyászhir vétele után a bibornok a következő részvétáviratot küldte Gleichenbergbe:

Batthány Korniss Antónia grófnő

Méltóságának

Német-Ujvár.

Drága halottját magam is gyászolom. Fogadja Méltóságod, mely részvéteimet. A boldogultnak adjon Isten örök jutalmat. Méltóságodnak vigasztalást.

Schlauch bibornok.

A lesújtó gyászirt még a délelőtti folyamán külön kiadásban hoztuk a közönség tudomására,

A »Kath. Kör« ma fog intézkedni a felől, hogy mikép fejezze ki részvétét elhunyt elnöknek halála felett.

Erre nézve Palotay László elnök a következő felhívást bocsátotta ki:

Van szerncsém a »Kath-Kör« választmányának t. tagjait felkérni, miszerint ma délután 5 órakor a »Kath-Kör« helyiségben megjeleni sziveskedjenek. Tárgy: A Gróf Batthány József elnök elhalálása alkalmából a kör részvéteinek miként leendő kifejezése.

Nagyvárad, 1897. Augusztus 24.

Palotay László,

egyházi elnök.

A »Biharmegyei Nemzeti Casino is, melynek az elhunyt szintén tagja volt, kitézte a fekete lobogót.

A megyei kongrua bizottság ülése.

A lelkészi javadalmak összeírását felülvizsgáló megyei kongrua bizottság r. kath. és g. kath. osztályai tegnap délelőtti 10—12-ig ülést tartottak Biharvármegye székházának kis termében.

Legelőször a r. kath. bizottság ülésezett egészen 11 óráig. Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Széchenyi Jenő kanonok, Dencs János cz. kanonok, Wallner Ödön t. főügyész, Faust Elek p. ü. i. h. Rózemberszky Gyula micskei, Sperk József margittai plébánosok és Balogh Elemér referens. Az illetékes főszolgabíró betege gátolta megjelenésében.

Tárgyalás alá kerültek a margittai és

hanem az ózondús levegő s a még eddig mindig pompás idő a legvérmesebb reményeket is kielégítette.

Nagyváradról, a magyar állam-vasutak vonalán történt hegyecsuszamlás miatt az alföldi vonalon Csaba és Arad felé vettük utunkat, mely Aradig elég unalmas volt. Aradon kiszállottunk, hogy a szépen fejlődő, intelligens és hazafias város egyik büszkeségét, a főtéren emelkedő »Szabadságszobrot« megtekintsük. Meghatottan szemléltem a szobor fő alakját, s az azt körülvevő 13 vértanu megdicsőült képmásait. Önkénytelenül feltörő könyveimet letörölve s a város sok és szép nevezetességét megismerve, az esti hét órakor induló gyorsvonatra ültünk. A csakhamar beállott sötétség miatt utunk ezen részletéről nem számolhatok be, mert csak akkor kezdett hajnalodni, midőn a brassói állomáshoz értünk.

Néhány percznyi időzés után a Csik-Tusnádra vezető, s csak a folyó év május havában megnyílt székely viczinálisra ültünk, mely ez idő szerint ugyan még csak Csik-Szerdáig, Csikmege székvárosáig van kiépítve, de remélni lehet, hogy pár év alatt egész Borszékig kiépülvén, a »Székelyföld« eme festői vonala által a vidék földmívelése, kereskedelmének és kulturájának nagy lökést fog adni, és a forgalmi összeköttetés megkönnyítése folytán évtizedek mulasztását lesz hivatva pótolni.

A székely viczinális is éppen olyan fontolva halad, mint a mi viczinálisaink s csak ebből magyarázható ki, hogy a 48 klm. utat

1897. augusztus 25.

micskei plébániák jövedelmének megállapításai, melyre nézve a bizottság az előterjesztést felülvizsgálat alá vette s miután azt kellőleg okmányoltnak találta, a következő megállapítást fogadta el:

a margittai plébános évi jövedelme	1227 frt 47 kr.
a micskei „ „ „ „ „	1037 frt 88 kr.

Ezután a g. kath. bizottság kezdte meg tanácskozásait, melyre M ó g a János cz. kanonok és D i t z Mihály g. kath. ruthén lelkész jöttek el. Tárgyalás alá csupán a sárszegi g. kath. lelkészjogi jövedelem megállapítása volt kitűzve. A plébániát K r e s n y á k István esperes képviselte.

Mint hogy az előterjesztés több hiányban szenvedett, pótlások végett az iratok az egyházmegyei hatóságokhoz visszaküldettek. Az évi jövedelem hozzávetőleg mintegy hatodfélszáz frtra rug.

A felülvizsgáló bizottság megállapodásait a kimutatások megfelelő rovataiba az ülés alatt bevezette és a további teendőket az elnököt megbizta.

A legközelebbi ülés szeptember 1-én lesz. Szeptember hó folyamán a bizottság a lehetségszerűbben fog ülésezni. A mily örömmel üdvözljük ezen határozatot, szint oly mélyen kívánjuk, hogy annak eredménye mielőbb tényleg meglegyen.

Inség előtt.

A miniszterhez beérkezett hivatalos adatok szerint 24 millió métermázsa búzát termeltünk. Tizenhat millió lakossága van országonknak, így könnyű kiszámítani a termés elégtelenségét, s a buza árak óriási emelkedését. Kevesen mosolyognak, de sokon busulnak ezen a jelenségen.

A börze lovagok óriási hasznokat vágnak zsebre, koldusból dúsgazdaggá lett akárhány, nagy nyereséget vágott zsebre igen sok, s azzal az egy pár tönkre ment spekulánssal ugyan ki törődik, vagy mivel érdemelték volna ki, hogy törődjünk velük.

Eb szerepmény — kutyául vész.

Hanem n nép, az Isten adta, napról napra elő lép, hogy fogja ez kihuzni a telet, mikor már most is 1 frt 20 kr a valamire való kenyér-

nek az ára! Mikor a krumpli, a szegény ember kenyér pótlója is nagyrészt kirotthadt, és sem olcsón, sem drágán nem vehet belőle anynyit, amennyire szüksége volna!

Most volna ideje a kormány atyáskodásának. Most volna módja rá, hogy a választásokkor megszuronyozott, meglövöldözött néppel elfeledtesse a méltatlanságokat, mit joga gyakorlásakor el kellett viselnie.

Ugy látszik tenni is akar valamit a kormány, legalább egy rendeletről tudunk, mely szerint felhívja közegét, hogy védjék meg a népet az uzsorától, mely előre láthatólag nagyobb arányu lesz az idén, mint máskor.

De hát ez csak irott malaszt, hiszen ha valamelyik balek jegyző, vagy szolgabíró komolyan találna venni, rögtön antiszemita hirbe keverednének, ami pedig nálunk magyarországon egy az ön lehetetlenítéssel.

Velő magot a népnek, állami kölcsönt, exekució felfüggesztést adjon segélyezésül a népnek, s hogy legyen miből fedezni e kiadásokat, szüntesse be a nép zsirjából fenn álló szine kurákat és ne fel, de le alkudja a kvótát.

Nem börziánerek pusztulásáról, nem egy közömbös faj bajairól van itt szó, hanem a magyar faj nyomorának megelőzéséről, mely biztosan és félelem gerjesztően közeledk.

F—s.

A nagyvárad szinészet 100 éves története.

— 1898 auuzstus 25. —

Fényes nap Nagyvárad-város történetében. Ekkor lesz száz éve hogy először játszottak itt magyar szinészek.

A »Szigligeti társaság« már régebben elhatározta, hogy ez emléknapot megünnepli és rendezi. Ma már hallunk is részleteket a jövő év e magasztos ünnepéről és mint mondják, díszgyűlés, emléktáblaleleplezés, esetleg az építendő Szigligeti színház alapkövetétele és végül este színelőadás követné.

Ez alkalomból — mint egy beküldött előfizetési felhívásból látjuk — N á m é n y i Lajos megírta a várad szinészet történetét. Az író nálunk még alig ismerik. Uj ember. De nevéhez fűződik az aradi Fábrián és borossebesi

van kettő, egyikben a vizet 26 R. fokig melegítve, a másikban a 17 fokos természetes forrást használják, mindegyikkel t. i. a fürdésel összeköttetésben a kura kiegészítő részét a vizivás is képezi. Legszébb és leglátogatottabb étkező a gyógyterem épületében van, mely csak az idén lett megnyitva. Van benne kávéház, czukrázda, látogatott olvasó-terem, több magyar hírlappal és egy csinosan és gazdagon kiállított árubazár.

A kirándulások jó időben gyakoriak, de a napirend különben séta, fürdés, ivás, társalgás, étkezés, zene, stb. Vasárnap kivételesen bálók rendeztetnek, melyek C s i k a i kolozsvári jeles zenekarának közreműködése mellett mindig jól szoktak sikerülni.

A fürdőközönség nemzetközi, amennyiben van itt: magyar, román és és szász és így lehet hallanni magyar, román, német, sőt gyakran francia társalgást is. A női toiletteket felűnően szépek, csak azt csodálom, hogy némelyek idejük nagy részét erre fordítják, amennyiben naponkint ötször is cserélik a toiletteket.

A várad ismerősök közül itt időznek: gróf Pongráczék, a báró Lúzsenszky nővérek Kepes törvényszéki bíró családjával pár nap előtt utazott el, Kecskeméti Lipótné.

Mi, Kovács Lajos kisvárdai és Bagossy Sándor török-szt-miklósi ügyvédek családjával alkotunk egy kis kolóniát s igen jól és kedélyesen töltjük az időt.

Közelebb kirándulást rendezünk a Búdösbarlang és szt. Anna tavához.

Saury emléktáblák leleplezése, majd ez utóbbi alkalomból kiadott harmadik önálló irodalomtörténeti művét: a Sárossy-albumot, mint hézagpótló munkát üdvözölte a fővárosi sajtó.

A várad szinészet történetének megírását tudósok támogatták és B a y e r József, dr. F e r e n c z y Zoltán, a szinészet-történet e két kiváló munkása buzdították nagyszabásu művének befejezésére.

Náményi 8 levéltárat, számos nyilvános és magánkönyvtárt, a hazai lapok kiválóbbjait használta fel, hogy híven megírassa a várad szinészet történetét.

Első adata, még a jezsuiták iskolaelőadásait megelőzve, a XVIII. századból való: a ref. főiskola előadásairól szól, igen sok eddig teljesen ismeretlen adatot használ fel és kiterjed figyelme a német és román szinészetre is.

Még hasdoló munkák megjelenését eddig hazánkban a kormány, városok, és egyesek támogatása tette lehetővé, addig Náményi bizik a várad hazafiasságában és előfizetés révén reméli műve megjelenését.

Részünkről ajánljuk olvasóink figyelmébe és közöljük az előfizetési felhívást.

Előfizetési felhívás: *A várad szinészet történetére.* Irta: N á m é n y i Lajos.

Szinészetünk története: közművelődésünk története.

Amaz ünnep, mit a jövő évben ül meg a »Szigligeti Társaság« a nagyvárad magyar szinészet száz éves jubileuma alkalmából, nemcsak a szinészetnek, hanem s magyarságnak is ünnepe. Mert a nagyvárad szinészet ugyszólván nem egyéb, mint folytonos küzdelmek láncolata: a censura, a német szinészet, az elfogultság, a Bach-rendszer ellen és az önállósítás érdekében és csak a legujabb időben lett azzá, a mi: a legjobb nyári állomás.

De ez évszázados küzdelem kapcsolatban van a debreczeni, kolozsvári és aradi szinészet történetével és e keretben mindenkor méltatjuk e városok törekvéseit is.

Nem elégedtünk meg a porlepte levéltári adatok felhasználásával, nem támaszkodtunk a megbízhatlan szájhagyományra, hanem felhasználtuk a magánlevelezéseket, emlékiratokat, hírlapi tudósításokat, hogy a kép, mit nyújtunk, teljes és való története legyen.

A mű beosztásáról szóljanak a következő fejezet-czimek:

- I. A nagyvárad ref. főiskola és jezsuiták iskola drámái. (XVIII. és XVIII. század.)
- II. Patachich püspök zenés előadásai. (XVIII. század.)
- III. Német szinészet Váradon. (XVIII. század.)
- IV. A várad magyar játékszín kezdete (1708-tól, 1812-ig)
- V. Sándorfy és a várad önálló szinészet. (1813—1824.)
- VI. Várad, mini átmeneti állomás. (1824-től, 1849-ig).
- VII. A szinpad, mint »politikai tribün«. (1850-től, 1866-ig).
- VIII. A dabrczeyi, kolozsvári, aradi szinészvetkezetek és kisebb társulatok. (1867—1884.)
- IX. Kegujabb idők. (1887—1897).
- X. Az önálló színház kérdése. (1827—1897).
- XI. Román szinészet
- XII. Nagyvárad szinművek, biharmegyei szinműirók, szinészek és kritikusok.
- XIII. Nagyvárad mősor.
- XIV. Nagyváradon játszott szinészek névsora.

A kötethez mellékelve lesz »Taide« czimlapja, szereposztása, censori engedélye 1800-ból Rhédey Lajos éh Sáneorfy József arczképei, szinlap 1818-ból (magyar szinészek német előadása Kántorné közreműködésével). Mint facsimilék.

A kötet, mely 10—15 ivnyi terjedelemben a karácsonyi könyvpiacra fog megjelenni, nagy 8-ad rétű és kiállítása diszes lesz.

Előfizetési ára 1 frt, mely összegtet vagy a kötelezően aláírt előfizetési felhívást kérem czimemre (Nagyvárad, Apacza-utca 382.) október végéig beküldeni.

Brassóból Tasnádig három óra alatt kellet átkinlódni.

Tasnád-fürdő idillikus völgyben egy elterülő határláncolat hatalmas nyulványának nyugoti lejtőjén, a tenger színe felett mintegy 680 méternyi magasságban fekszik. A völgy megható csendjét a vonatok zaja és az Olt, ezen speciális székely folyó haragos, siető mormogása zavarja csak.

A gyógyfürdő maga három, lépcsőzetesen emelkedő terázon, pompás fenyő-erdő közepett van építve; közel hvzzá a Búdöskő barlang a torjai fürdővel és a világhírű Szt-Anna-tava.

Ami a fürdőt, mint gyógyforrást illeti, különösen mell-, gyomor- és idegbajoknál, vrszegénységénél használják sikerrel és sokszor meglepő eredménnyel.

A legszebb korban levő, az élet és egészségtől dúzzadó fenyő erdőket tisztán tartott és jól gondozott utak szelik mindeütt keresztül, oly ügyesen és okosan készítve és pihenő-paddockkal sűrűn ellátva, hogy még a leggyengébb fürdővendég is kényelmesen igénybe veheti. A fürdőtelepnek három utcája van, melyek mindenike két oldalt emeletes és a vendégek elfogadására szolgáló lakházakkal vannak környezve, közöttük sok olyan, mely a legfinyasabb igényt is kielégíti. A lakások elég mérsékelték 50 frttól 150 frtig az egész három hónapos időnyre; vendégfogadó van vagy hat s ezek közt az elsők közé tartozik: a »Három huszár« hol egy a mérsékelt szoba árak, valamint a jó magyaros konyha ellen, — mely szinte elég jutányos, kifogást emelni alig lehet. Fürdőház

Gyűjtőknek 10 példány után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Nagyvárad, 1897 augusztus 20.

Náményi Lajos.

Az autocyclus.

— A lepipált bicikli. —

Az a páratlanul gyors eltérjedése a biciklinek, melynek növekedését még napról napra szemlélhetjük, arra indította az embereket, hogy minél jobb, olcsóbb és tökéletesebb kerékpárokat állítsanak elő. Az olcsóságot már meglehetősen elérték, mert míg ezelőtt 10 évvel egy jó kerékpár csaknem 300 frtba került, ma már 80—100 frtért teljesen megfelelő kerékpárok kaphatók. A tökéletesség elérését azonban még mindegy gátolja az a nagy akadály, hogy a biciklit az embernek saját magának kell hajtania. Bármilyen hihetetlen nagy távolságokat képes is az ember már manapság biciklivel befutni, mint például a híres francia kerékpáros: Huret, ki a minap 24 óra alatt 900 kilométert kerékpározott be, előbb-utóbb mégis kifárad az ember s nem élvezheti teljesen a kerékpározás gyönyöreit.

Évről-évre számos találmány híre érkezett már, hogy az emberi erőt sikerült pótolni gőzzel, villamossággal stb. Mindezen találmányok azonban nem sokat érnek, mivel részint igen drágák, részint az előállított automobil kocsik rendkívül súlyosak voltak a hajtó gépek súlya miatt. — Most azonban úgy látszik az utolsó akadály is le van győzve, mert Párisból egy oly találmány híre érkezik, mely a biciklinek teljesen megnyitja a jövőt s elsőrangú közlekedési eszközzé teszi.

A feltaláló nevét egyelőre szerénységből még titokban tartja. Járműve olyan mint egy közönséges bicikli, csak hogy súlya mindössze 20 kilogramm s hogy hajtani nem kell, mégis egy óra alatt 40—50 kilométert képes befutni. A hajtóerő a petroleumgáz, melynek ereje a vízgőz erejét 120 szorososan mulja felül. Ha valaki a gyorsaságot még fokozni akarná, a pedálokat is igénybe veheti, melynek hajtása ép oly könnyű mint az egyszerű biciklinek s ekkor egy óra alatt 60 kilométer gyorsaságot elérhet vagyis Nagyváradtól Budapestre 5—6 óra alatt felmehet.

A üzemeltetések hallatlanul olcsók: egy órára egy félliter tisztított petroleum kell, melynek ára 9—12 kr. között változik, vagy is egy kilométerre $\frac{1}{10}$ kr. esik, nem egészen egy félkrajcár, úgy hogy Budapestig az összes kiadás nem több 1 frt 20 kr-nál. Egy felnyitható és lecsukható vízhatlan vászon ernyő az utast minden szélről, naptól portól és esőtől megóvjá. A kerekek pneumatikus gummból készültek, mely azonban finom aczéldróttal van bevonva, hogy szakadás vagy repedés könnyen elő ne állhasson. A gép ára jelenleg még 600 frt, de ha a gép el fog terjedni, akkor nem fog többé jönni 300 frtnál.

Ez a gép, mely valószínűleg hihetetlenül gyorsan fog elterjedni, csupán azon egyetlen hátránnyal bír, hogy petróleumot kell az embernek magával vinnie, de már is akadt egy amerikai, ki azt állítja, hogy ő kitalált egy olyan kis térfogatu villamosmotort, mely a céljának teljesen megfelel s egyszerre 4000—5000 kilométernyi utra szükséges hajtóerőt rejt magában.

Ha e hír meglel a valóságnak, akkor az összes fiakeresek és bérkocsisok csődöt mondhatnak, mert mindenki csak ilyen biciklit fog használni s a bérkocsi állomások-

ról teljesen elfognak tűnni a fiakeresek és komfortáblók, de meg akkor mindenki a saját kocsiján fog járni. Az utcákat természetesen ki fogják aszfaltozni, melyek javításáról évtizedekig nem fog kelleni gondoskodni, mert milliónyi gummikerekű bicikli sem képes évtizedek alatt is elkoptatni az aszfaltot. Ilyen revolúciót fog előidézni az autocyclus, mely feltalálóját milliárdossá fogja tenni rövid idő alatt.

Aki egy ilyen autocyclusot akar hozatni, forduljon a Bécsben megjelenő »Reichswehr« című újság szerkesztőségéhez, mely az autocyclusról hosszabb cikket közölt f. hó 22-iki számában.

Végül még megjegyezzük, hogy ez a cikk nem egy, a forró kánikulában hírek után szaladgáló riporter izzadt agyának kacsa alakban megtestesült szüleménye, hanem komoly valóság.

BY-CIKLI.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 1. A kihari ezredéves emlékoszlop leleplezése.

Szeptember 1. A megyei kongrua bizottság ülése a vármegyeház kis termében.

Szeptember 1. Ankét Kolozsvárt Biharmegye állattenyésztési ügyében.

Szeptember 2. Városi közigazgatási bizottsága ülése d. u. 3 órakor.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közg. bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Szeptember 7. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—29. Lóversenyek Nagyváradon.

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Uj választás.** Gróf Batthyány József halála az egyházmegyénk területén folyó világi aut. képviselő választásokba is mélyen bele vág. Az aut. utasítás 30. §-a szerint u. i.: Ha a választott akár papi, akár világi képviselő, megválasztásáról lemond, vagy valamelyik megválasztott képviselő meghalna; a szervező gyűlés, vagy ha ez együtt nincsen, a hercegprimás új választást rendel. Gróf Batthyány József azonban még nem volt megválasztott képviselő, mivel a választások még nincsenek befejezve, tehát ez esetre a 30. §. nem vonatkozik; miért is az új választást nem a primás, hanem a megyés püspök, bibornok fogja elrendelni. A szavazók lajstroma marad a régi, újabb összeírásra szükség nem lesz.

* **Az új kir. ügyész Nagyváradon.** Dr. Perjessy Mihály az új nagyvárad kir. ügyész a tegnapi délutáni vonattal Nagyváradra érkezett. A kir. ügyészség vezetését ma átveszi Lázár Márton kir. alügyésztől, aki az ügyészi teendőkkel eddig meg volt bízva. A hivatal átadása után Lázár Márton alügyész megkezdi hat heti szabadságidejét.

* **A nagyvárad polgármester Debreczenben.** Dr. Bulyovszky József nagyvárad polgármester ifj. Rimler Károly nagyvárad rendőrkapitány kiseretében, mint megirtuk vasárnap Debreczenben volt a látogatásról a D. R. U. a következőket írja: A közvilágítás ügye iránti érdeklődés vezette Debreczenbe a polgármestert, aki megérkezése után azonnal átnézte a mérnöki hivatalban a világításra vonatkozólag az összes vidéki városoktól érkezett adatokat. Azután a gázyár telepre hajtattat ki Komlóssy Arthur főjegyző és Végh Gyula tb. rendőrkapitány társaságában, ahol Antolovics Gyula

gázyári igazgató előkezenyen fogadta a társaságot s a berendezéseket, felszereléseket bemutatva a nagyvárad polgármesternek, aki megjegyezte, hogy a gázyár berendezése nagyobb, mint a nagyvárad Bulyovszky polgármester meghívta Antolovics gázyári igazgatót, aki ugyanis a Félix fürdőben fog időzni, látogatóba s tréfásan megjegyezte neki: »A szegény Váradnak sokkal előnyösebb feltételeket nyújtson, mint Debreczennek.« Aztán megtekintette még a polgármester a városi majorsági udvarban levő fogatokat, a kocsis lovakat majd az új zsidó templomot, ahol Reichmann hitközségi elnök fogadta. Ifj. Rimler Károly főkapitány pedig a vágóhidat tekintette meg, ami rendkívül megtetszett neki, különösen pedig a jégkamara, amelynek létesítését javasolja majd. (Van itt nálunk jégkamara, de nem jó.) Részt vett a nagyvárad polgármester a nyomdász-jubileumi mulatságon, vasárnap délelőn látogatást tett Simonffy Imre kir. tanácsos polgármesternél és Boczkó Sámuel rendőrfőkapitánynál s Rimler kíséretében vasárnap délután visszatért Nagyváradra.

* **Holt kéz.** Bende Imre, nyitrai megyei püspök áldozásának 50 éves jubileumát, a mely szeptember 8-án lesz, hálául az isteni Gdnviseléstől nyert jókért, megörökíteni óhajtván, egyháza és hazája üdvéért hevülő szívével indítatva, a közjó előmozdítására 152.300 korona alapítványt tesz.

* **Uj egylet.** A belügyminiszter a »Beéli« önkéntes tűzoltó egylet alapszabályait jóvá hagyta. Az új tűzoltó egylet főparancsnoka a járás tevékeny főszolgabírája: Éder Géza.

* **Alapítványok a nagyvárad hadapród iskolára.** Bihar megye tudvalevőleg szeptemberi közgyűlésen fog a felett határozni, hogy hány alapítványt tegyen a nagyvárad hadapród iskola számára. Érdekesnek tartjuk ez alkalomból megemlíteni, hogy Aradmegye előlegesen tudatta a honvédelmi miniszterrel, hogy a megye szintén szándékozik alapítványokat tenni mire a miniszter a hazafias áldozatkészségét köszönetet mondva megjegyezte, hogy a főreáliskola csak előkészítő iskolája lesz a Ludovika Akadémiának, ezért a főreáliskolánál egyedül nem is létesíthetők alapítványi helyek, hanem csak együtt midkét iskolánál. Ily alapítványoknál az évi költség átlagosan 600 frtra rug, mely összegből mindaddig, míg a növendék a főreáliskolába jár, évi 200 frtot megtakaríthatnak s a megtakarított összeg szolgálat után az akadémiai neveltetés ideje alatt az évi általánynak 800 frtra való kiegészítésére. Ezen körülménnyel fogva, ha Bihar megye három alapítványt létesítene, — egyet a hadapród iskolánál, egyet a főreáliskolánál együttesen az akadémiával és egyet külön az akadémiánál, a leteendő tőke 40.000 forintot tenne ki. Nagyon valószínű azért, hogy a megye csak az évi kamatokat fogja költségvetésbe felvenni. De a 40.000 frt tőkét nem fogja lefizetni.

* **Egy honvédezred ünnepe.** A marosvásárhelyi huszonkettedik honvédezred egyik tartalékos hadnagya, Szamosy László nagyvárad származású festőművész, munkácsi első mesterének Szamosy Elek nagyvárad rajztanárnak a fia, idei bevonulása előtt megfestette a honvédség főparancsnokának, József főhercegnek az arcképét, amelyet az ezrednek ajándékozott. A honvédezred tisztikara elfogadta az értékes ajándékot s a főherceg arcképét nagy ünnepélyességek közt fogja leleplezni.

* **Az autonómiai választók Békésmegyében.** Most mikor az egyik választó-kerület jelöltjét gyászolja gróf Batthyány József elhunytá folytán, gyulai levelezőnkől vesszük a hírt, hogy a békésmegyei választó kerületnek központi bizottsága Gróf Ferencz gyulai plébános elnöklete alatt Gyula f. hó 24-én tartotta meg ülést, melyen összeszámította az egyes plébániákon beadott szavazatokat. Megválasz-

tatott: gróf W e n e k h e i m Géza gerlai nagybirtokos, főrendiházi tag 3403 szavazattal. Ellenjelölt nem volt. Az e n d r ő d i esperesi kerületben 1673, a g y u l a i kerületben 1730 szavazatot adtak be.

* Szilágyi Dezső útja. Szilágyi Dezső a képviselőház elnöke, ma reggel Budapestről Pécsre illetőleg Vokány állomásra érkezett ahol a felső-baranyai ev. ref. egyház küldöttsége fogadta. Innen kocsikon Harkányba kísérték az egyház világ elnökét. Harkányon is szakadó esőben ünnepélyesen fogadták az elnököt. Dél előtt 10 órakor kezdetét vette az évi közgyűlés, melyen folyó ügyeket intézték el. Délben banket volt. Éjjel Szilágyi visszautazik Tátrafüdre.

* Az állandó színház építése. A színház építéséről s ezzel kapcsolatosan a Bazár-szoros kiszélesítéséről készített s tegnapi számunkban egész terjedelmében közölt memorandum a város szerte élénk érdeklődést keltett. A munka meggyőző világos fejtegetése minden körben elismerésre talált s megerősített sokakat abban a hitben, hogy most már kilátás lehet arra, miszerint felépül az állandó színház. A memorandumot különben kinyomatva, az összes városatyáknak megküldötte dr. Bulyovszky József polgármester. Ma délután a jogügyi pénzügyi, szülőgyi bizottságok és a szépművészeti és közlekedési szakbizottság együttes ülésben fogja tárgyalni a nagy fontosságú ügyet.

* Az egeresi földesuszamlás. A Magyarországi és Egeres közti földesuszamlás által tönkretett pályát más helyen felépítették. A munkálatokat most bevégezték s a rendes vasúti forgalom pár nap alatt, legkésőbb szeptember elején megnyílik, nagy öröme a kereskedői köröknek, mert ezzel a direkt összeköttetés Budapesttel helyreáll.

* Elhanyagolt temetők. A temető a kegyelet helye s minden jó érzésű tartózkodik megzavarni bármi módon a sírok birodalmát. Vannak városok, pl. Temesvár, ahol még dohányozni sem szabad a temetőkben. Nagyváradon még sok kívánni való van e tekintetben. A temetők gondozása elég kezdetleges, de a Bónay-kut mellett levő ág. ev. és Rulikovszky térségben meg éppen botrányos dolgok fordulnak elő. Lovakat és marhákat legeltetnek a sírok között. Az állatok nemcsak össze tapodják a sírokat, hanem leeszik virágokat és összepiszkolják az utakat. Ha már a temetőör megenged ilyen törhetlen dolgokat, a rendőrség gátolja meg a kegyelet sértést.

* A kánikula vége. Egy régi latin közmondás szerint: »Magdala principium Bartholomeus finis,» vagyis a kánikula Magdolna napján kezdődik s Bertalan napján végződik. Ez a régi közmondás méltó akart lenni régi jó hírnevéhez, mert tegnap Bertalan napján csakugyan megszűnt az a rettenetes hőség, mely már hetek óta tart. Dél felé az eget szürke fellegek takarták el s friss szellő kerekedett, mely némileg lehűtötte a nagy meleget. Valóban itt is lenne az ideje, hogy a nagy hőségnek vége szakadjon. Mert az idei esős tavasz és az azt követő nagy forróság egy cseppet sem voltak alkalmasak arra, hogy az ember a szabad természetet élvezze. A nyári mulatóhelyek tulajdonosai pedig kétségbe vannak esve.

* Sándor Alajos. Tegnap említettük egy rövid hírből, Sándor Alajosnak a múlt éjjel történt halálát. A tanítótestület egy tetterszáz férfit veszített el Sándor Alajos v. velencei r. kath. tanítóban. 18 évi tanítói pályáján, melyből 12-öt Váradon töltött nemcsak a nevelésnek volt buzgó napszámosa, de társadalmi téren is kivette részét a munkából. A v. vel. takarékszövetkezetnek vezérigazgatója, a Nép-körnek vál. tagja volt. Java férfi korában támadta meg a tüdő-gümőkór, melyből a leggonoszabb gyógykezelés sem tudta kigyógyítani. A

tanítótestületen kívül bánatos özvegye, három gyermeke s rokonsága siratja, mely elhunytáról a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Sándor Alajosné, szül. Smetka Mária a maga és gyermekei: Mariska, Alajos és Laczika, valamint az alatt megnevezet rokonság nevében is fájdalmas szomorúsággal jelenti nagyon szeretett férjének, illetőleg gondos atyjának és jó rokonoknak Sándor Alajos róm. kath. elemi tanítónak élete 38-ik, mindig boldog házasságuk 8-ik évében f. évi augusztus hó 23-ikán hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. Élete szűk családja boldogításán kívül a vallásos és hazafias nevelésügy és a társadalmi élet magasabb eszméinek volt szentelve; gyöngye teste a nemes lelkétől eléje tűzött eszmék kivételének nehéz munkájában tört meg. A megboldogultnak földi maradványait. f. hó 25-én d. e. 9 órakor a kolozsvári-utcza 3 számú gyászszobánál végbemenő beszentelés és a várad-velencei róm. kath. plébániái templomban bemutatott engesztelő szentmiseáldozat megtörténte után kísérik ki a velencei r. kath. temetőben levő sikertbe. E végtisztességre elhunyt kedvesünk barátait és ismerőseit gyászoló tisztelettel hívjuk meg. Kelt Nagyváradon, az 1897. évi augusztus hó 23-ik napján Özv. Sándor Szeverné, az elhunyt édes anyja, Francziska, frj. Selmeczy Mátyásné, István, Sándor, Károly, József, testvére. Smetka György, az elhunyt apósa, Smetka L. Ödön, sógora. Smetba Erzsébet férjezett Parkas Józsefné, sógornője. Selmeczy Mátyás sógora, Jenei Juliska unoka huga, Balogh Kálmán. unokaöccse.

* A közöshadsereg elutazása. A Nagyváradon levő cs. kir. ezredek is készülnek már az elutazásra. Az utazási terv már ki is van adva s e szerint szombaton délben lesz az elindulás s nyolcz napig gyalogni fognak. Egész Radna-Lippáig, sehol sem fognak vasutra ülni. A nagy gyakorlatnak szeptember tizenegyedikén lesz vége s ekkor a nagygyakorlatról, az első zászlóalj Boszniába vonul. Mint halljuk az idén a várad közönség két jó ismerőse, Vufka százados és Hajdu István főhadnagy is Boszniába megy.

* Ripacs a rendőrségnél. Egy száználmas kinézésű magas sovány alakot vittek a rendőrség elé. Kőborgott a városban s talán lopott is egyet-mást. A rendőrbiztos kérdésére, hogy mi a foglalkozása, kidűtött mellel s büszkén felelt: »színművész!» Egy kóbor falusi társulatnak volt a tagja, azonban úgy elitta magát, hogy nem lehetett többé felléptetni. Vinterle Jenőnek hívják s mivel semmiféle okmányokkal magát igazolni nem tudta, Miskolczra toloncolták.

* Rozoga gyaloghidak. Nagyváradon a két hatalmas vashidon kívül még két fa gyaloghíd szolgál átkelésre a Körözsön. Mindkét gyaloghíd az utóbbi időben már nagyon rozoga állapotba jutott, annyira, hogy a főmérnök nem vállalt felelősséget mert veszélyesnek látta. Beakarták a forgalmat szüntetni, de jobbnak látta a város mindkét hidat kellőleg átalakítani. Nemrég a nemzetihidat javították ki, most pedig a Garasos hidat bontották meg. A közlekedés szünetel. A munkások most látják, mikor a hid felső részét megbontották, hogy a lábakon kívül az egész híd szerkezet, elavult rossz.

* Tézene. Ma este fél 8-tól fél kilenczig cs. és kir. 37-ik gyalogezred zenekara Herculius karmester vezetése mellett a Szt-László téren ténzenét ad. — A műsor következő:

1. R. Wagner: Indulú »Rienzi« operából.
2. St. Herculius: »Az ezred leánya« mazur.
3. Kéler Béla: »Rákóczy« nyitány.
4. Meyerbeer: »Eáklyatánc« B. dur.
5. Donizetti: Il Fin. »Lammermoor Lucia«-ból.

* Ötszáz darab hamis egyforintos. Borosjenő mellett Krisán Tivadar szállósi jegyző az elmúlt szombaton ötszázötvenegy darab talált, hamisított egyforintosot liferált be a szolgabíróshoz. Ezt a temérdek hamis egyforin-

tost a Csigér patakban találták. A dolog úgy történt, hogy péntekendélután két 7—8 — éves gyermek, Petkucz János és Pitiki Demeter a Csigéren fürödve több, cizinkból készített hamis egyforintosot talált és mindjárt a község házára menve megmutatta a jegyzőnek. Krisán jegyző a gyermeket magával vevé kiment a helyszínre s a patak medrében rövid keresés után egy rakáson 511 darab hasonló hamis pénzt talált, mit azután község házára vittek. A borosjenői szolgabíróshoz szombaton kapott jelentést a szenzációs leletről s mindjárt intézkedtek is, hogy a csendőrség a legerélyesebben hozzájárson a pénzhamisítók kinyomozásához. Biztosra veszik, hogy a csendőrség rövid időn belül egy szép pénzhamisító bandát fog leleplezni s azért nagy érdeklődéssel várják a nyomozás sikerét.

* A nyulak panasza. Mult vasárnap mindenkire ünnep virradt — és ennek fejében falu, város vigad. Hajh — csak nekünk volt keserves hajnalunk, — vadászol, kopótol nincs többé nyugalmunk. Illatos mezők és árnyas erdők csendjét, — komisz kutya fajok lármaja veri szét, — Nem hallik rigófűty, fűrj pitytyalattya, — csak a rettenetes puskák durrogása. Nyulak nagy Istene, hová merre térjünk, — hogy bár november vagy decemberig éljünk, — hogy mi örüljünk virágnak, harmatnak — és még gyámoltalan kicsi magzatunknak: — Oh kegyetlen törvény, ha már eltökéled, — reánk uszítani vadászok seregét, — életünk fonalát miért nem nyújtád tovább levélhullásig legalább. Augusztus tizenöt, óh kegyetlen óra! — hát már a mi sorsunk sohasem fordul jóra? Nyulapák, nyulanyák, kik ezt megéreték, — izmotok erejét jól összeszedjétek. Ezután árkön-bokron keresztülfutni — toronyirányban biztos helyre jutni És akit közlülélér a balsorsa, — erdők sűrűsege akit meg nem óvna. — a durranó fegyver akit leteritene: vedd magadhoz lelkét nyulak nagy Istene!!!

* A pékek és a drágaság. A »M—g.« tegnapi száma közli a következő statisztikát:

1 métermázsas liszt	16 frt.
Munkások díja (4 munkás á 2 frt)	8 »
Egyéb eladási költség (lakás, világítás szállítás stb.)	10 »
Összesen:	34 »

Ezzel szemben: 1 mm. lisztből készül 6000 új fajta zsemje — 120 frt, 120—34=86.

Ha tehát az előállítás költségeit kerek összegben 40 frtba számítjuk, még mindig marad a »zegény pékeknek egy métermázsas liszt feldolgozása után 80 forint tiszta hasznok. De engedjük, hogy a péklegények glazékesztőjében dagasztanak, hogy minden métermázsas liszt feldolgozása után megigyanak két üveg 5 frtos pezsgőt, hogy munkaközben valódi barna havannarudat fogyasszanak és számítsunk hozzá mindezek fejében az előállítás költségéhez még 30 frtot, még mindig 50 frtnyi csinos összeg marad fenn métermázsánként a sajnálatra méltó pékeknek tiszta hasznok gyanánt. De vajon miért nem vettük észre akkor, a mikor a buzáarak 14 frtról 5 frtra szállottak alá hasonló mértékű növekedését a zsemlyének, ha annak aggasztó csökkenése a buza első árnövekedésénél oly bámulatos pontossággal bekövetkezik?

* Baleset. Tegnap délután Szücs Ignác né kolozsvári utcza lakásán a pinczébe akart levezni egy nagy dézsát. A legfelső lépcsőn azonban megbottlott és leesett a lépcsőn s a kezében volt dézsa, a fején súlyosan megsebesítette. Most lakásán ápolják. Az állapota aggasztó s a szerencsétlenül járt nő, most eszméletlenül állapotban fekszik.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Egyházi beszéd Szent István király ünnepére. Irta gróf Széchenyi Miklós jaáki apát. Fsztergom. Nyomatott Buzárovics Gusztáv könyvnyomdájában.

Köztudomásu dolog, hogy ezt a beszédet a Mátyás templomban kellett volna elmondani, de a szerző gyöngékedése miatt nem mondhatta el s így Bogisich Mihály lépett a szószékre. A fiatal aristocrata apát azonban oly

udvarias volt a közönség iránt, hogy nagymérvű várakozását és méltó kíváncsiságát legalább némileg kárpótolni akarta s így született meg ez az elegáns füzet.

A szerző huszonhét lapos hosszú beszédben fejtegeti, hogy csak az egyház, melynek kebelébe vezette István király szeretet nemzetét, képes megadni az egyesek szívének a világnak, a társadalomnak az áldott békét.

Még az első két pontot csak röviden érinti a társadalom békéjéről szóló pontnál az egész szociális kérdést felöleli s XIII. Leo pápa Rerum Novarum enciclicájából vett idézetekkel tárgyalja. Ennyi egyszerre alig fér be egy beszéd keretébe. A három pont közül egy is elég lett volna beszéd-témának.

A Szent-István napi beszédek dolgában meglehetősen elvagyunk kényeztetve. Ősi szokás szerint mindig nagyon kiválasztott és hivatott szónokok lépnek a Mátyás templom ambójára. És azért eredetiséget eszmében és koncepcióban, erőt, lendületet, ódon szárnyalást nyelvben, fordulatokat, hangzatosságot, rythmost e stílusban méltán várunk a budavári ünnepi szónoktól.

Széchenyi gróf beszédjének befejezésénél csillan meg egy hatásosabb eszme és eredetiséget kölcsönöz neki az a körülmény, hogy az illustris társaság előtt tárgyalni akarta társadalmunk égető kérdését. Ezért szívesen elnézzük a többi kellékek fogyatékoságát.

Az Oltárszentség Mária-Társulat és Minden Ájtatos Társaságok Imádságos könyve. Jámbor keresztények használatára szerkesztette Bartha István róm. kath. lelkész. Gyoma. 1897. Nyomatott Kner Izidor könyvnyomdájában. Vásonba kötve 1 frt 20 félbörbe 1 frt 50 egész bőrbe aranyvágással 2 frt. Kapható Csanád-Apácán szerzőnél. A könyv címe számot ad a könyvtartalmáról. Az egyes társulati imádságokon kívül mindennapi imádságokat is tartalmaz s néhány egyházi szertartás magyar szövegét, még pedig a társulati imádságokat tanításokat tartalmazó főrész előtt és után. Ha áll az irodalmi axióma, hogy a népnek csak a legjobbat szabad nyújtani, szerző aligha fogja elkerülni a szigorú kritikát. A mindennapi imádságok sokkal szabatosabbak és lendületesebbek lehetnének az egész összeállítás rendszeresebb és gondosabb lehetne. Némely helyesirás szabályokkal vagy grammatikai törvényekkel a szerző igen mostohán bánik el. Nem a legkisebb hibája a műnek, hogy egyháziilag nincs jóváhagyva, a mi a nép kezébe szánt hituzgalmi műnél valóban igen jelentékeny hiba. A második kiadásnál reméljük, a szerző ezt a hibát is helyre fogja hozni.

Igen elterjedt tankönyv. A róm. kath. egyházi *Szertartások* tankönyve. Szerkesztette Bucsek István theol. tanár. Alkalmas polgári iskolák, középiskolák alsó, és el. isk. felsőbb osztályai számára, valamint magánolvasmányul. Terjedelme 74 lap, ára 30 kr. Kapható a szerzőnél Vácson.

TANÜGY.

Vizsgálatok a tanítóképzésben. A helybeli róm. kath. tanítóképződe igazgatósága tudatja, hogy a vezetése alatt álló tanítóképzésben a tanképesítő vizsgálatok f. év és hó 30-án és 31-én, a magán- és javító-vizsgálatok pedig szeptember hó 1-én és 2-án fognak megtartatni.

Beiratások a gör. kath. iskolában. A nagyváradi gör. kath. nyilv. 4 osztályu elemi fiu-iskolában a beiratások az 1897/8 tanévre szept. hó 1-től bezárólag 7-ig fognak megtartatni. A tanuló a beiratáson a szülője, gyámja vagy azok megbízottja kíséretében jelenjék meg. A beiratás azon osztályban eszközölteik, melyre a tanuló magát felvétetni kívánja. Ugyanott és akkor tartatnak meg a pót- és magánvizsgálatok. A rendes tanítások szept. 8-ikától veszik kezdetüket. Későbbi beiratás (a felsőbb osztályokban) szept. 30-ig csakis fontos

és elfogadható ok kellő beigazolása mellett eszközölhető: Az iskolában nyert vallásos nevelés és oktatás megóvása céljából a vidéki tanulók elhelyezésük és ellátásokra nézve a beiratkozás alkalmával utasítás kapnak. Miről a t. szülők és gyámok ezennel értesítetnek. Nagyvárad, 1897. aug. 24 Az igazgatóság.

A nőiipariskola kibővítése. A nagyváradi nőiipar iskola napról napra fejlődik s mindjobban kezd emelkedni. Lapunkban említett azon tervet is megvalósította az intézet képzett igazgatója hogy *főzési tanfolyammal* bővítse ki az iskolát. A budapesti nőképző intézetből, már meg is érkezett egy tanítónő, ki e tanfolyamot fogja vezetni. Így a szeptemberben meginduló iskolai évben, már e tanfolyamot is megfogják indítani

SZINHÁZ.

Az ember tragédiája.

— P. Bdorján Berta bucsufellepte —

Tegnap bucsuzott el P. Adorján Berta a váradi közönségtől. Szinrelépésekor a közönség tapsviharral fogadta s tizenhárom gyönyörű csokrot és virágot nyújtottak fel neki. Ez utolsó fellépése alatt is a közönséget megerősítette az iránta táplált jó véleményben s a színházlátogató közönség örömmel fog reá visszazongoloni.

Ami az előadás magát illetn, határos volt a komikummal. A leghatásosabb jelenetet elrontotta egy-egy kórsta botrányos kurjantása Az igazgató jól tenné, ha több gondot fordítana a művezetésre, mert hogy jóízű közönség előtt ilyen előadásokat produkáljon, az ellen tiltakozunk. Az egész szezon máskülönb is híres volt a rossz szereposztásokról s a jó művezetés hiányáról. Még az a megjegyzésünk csupán, hogy vagy adják elő az ember tragédiáját, vagy ne s ha hosszúnak találják, ne hagyjanak ki belőle egész képeket, tegnap és tegnapelőtt nem láttuk az ember a tudomány korszaka alatt című képet, — hanem kezdjék a: előadást 7 órakor.

A tegnapi előadás bizonynyára nem fog Leszkay diszére válni, pedig a szezon végén nem kellene ám elhanyagolni a dolgot, mert sokat tesz ám az ilyen jó emlék.

Egyes szereplők méltók a dicséretre. P. Adorján Berta kitűnő Éva, Tompa igen jó személyesítője Adámnak, Pintér, Horváth Paula, Keszler, Pintérné jék voltak, csupán Szendrey volt rossz, na de tőle nem is várunk művészetet. Csak olyan szerepeket ne osztana ki magának, melyről dunsztja nincs.

Elég ennyi dicséret a tegnapi előadásra s többet az idén nem kívánjuk látni e darabot, mely ki volt csavarva, ficzomitva ugy, hogy szegény Madách talán ha tudná, megfordulna a sírjában.

Szegény Madách.

Somló Emma jutalomjátéka. A társulat naivája holnap tartja meg jutalomjátékát. Oly sok szép alakításban részeltette a közönséget, hogy megérdemlené azt a kitüntetését, hogy telt ház nézze végig a jutalomjátékát. Jegyek már ma válthatók a pénztárnál. A naiva a »Próbaházasság«-ban lép fel a Biri szerepében s énekelni is fogja az énekszámokat.

Helybeli iparosok mozgalma.

A honvéd hadapród iskola építése alkalmából a polgármester a közgyűlés elé terjesztett jelentésében felemlíté, hogy megtette a lépéseket, miszerint a hadapród iskola építésénél előforduló külsőmunkálatok helybeli iparosok által készítenek el, mire nézve az építetű Honvédelmi miniszter ur ígéretét szerencsés volt megnyerni. Ezen kijelentés biztató hatása által a jelenben ugy is munka nélkül levő iparosok egy reménységű nyertek csüggedt helyzetükben, szakiparontként csoportosulva, a mozgalmat megkezdették az oly régen óhajtvá várt munka nyertesét végett.

Ezen czéliből, az ipartestület tanácskozó termében Bertsey György ipar t. e. vezetése alatt a teendők megbeszélése végett aug. 23-án

délelőtt 10 órakor a lakatos iparosok, 11 órakor az asztalosok, d. u. 3 órakor a mázólok, 4 órakor a bádigosok és 5 órakor az ács- iparosok tartottak szép számmal megjelent értekezletet. Ezen értekezletet közös megállapodásként kimondatott, hogy a jelzett munkák elnyeréséért minden lépést megtesznek és arra közös akarral pályáznak.

Részt velt az értekezleten a helybeli kereskedelmi és iparkamara titkára dr. Sarkadi Lajos is, ki a módoszatok és feltételek megértelmzése mellett a vállalkozásra buzdította az iparosokat, azonban azon aggodalmat alig volt képes eloszlatni, a mi a helybeli iparosokat az eddig ért csalódások és üres ígérek által ily nemű vállalatok iránt bizalmatlanná tette, mert még szemük előtt van a törvényszéki palota építkezése, hol a biztató ígérek nem hiányoztak, mégis az idegenből cíođerült vállalkozó a helybeli iparosoknak semmi munkát nem juttatott, csak kőmives segéd munkásokat alkalmazott helybelieket, a legnehezebb alapozási munkálatoknál olcsó bér mellett.

Ezen hadapród iskolai építkezésnél azonban sokkal több a bizalmuk és a biztosabb a reményük a munka nyertesére, mert birják a miniszter ígéretét és számítanak jóakaró erélyes polgármesterünk szives támogatására.

Adja Isten, hogy ugy legyen!

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Dobosffy Alajos.*

- 1505. M. K. kincstár Tasádfő volt urbéresei.
- 1676. Hattyán Gyorgye hagyatéki ügye.
- 1753. Tisztú Lajos — Göndöcs István.
- 1754. Simon Jenő — Miltner József.
- 1756. Kuthy Károly — Várnai Béla.
- 1757. Kuthy Károly — Várnai Béla.
- 1841. Bertú György hagyatéki ügye.
- 1865. Ivics Szófia — Jovits Petru.
- 1867. Aradi ipar népbank Duna Jánosné és t.
- 1759. Kovács Péter — Beneczky Gábor

és neje.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

- 1782. Sonnenfeld és Bing cég erdőügye.
- 1826. Lengyel Lőrincz — Gelfi János és t.
- 1794. Urbanczek Pál — Urbanczek János s. t.
- 1806. Roth Henrik — Isktin Lázár.
- 1840. Szende Tivadar Dán Tógyer.
- 1845. Serbán Kosztá — Schweiger József.
- 1859. Berabai ág. ev. egyház Braun Vilmos s. t.
- 1868. B. Fekete Ferenczné — özv. Szeremley Sándorné s. t.
- 1861 Stern József — Magyar Dávid.

Előadó: *Polchy Mór.*

- 2677. Bula Stefán súlyos testisértés.
- 2776. Czirják Lászlóné lopás.
- 2804. Szelezsán Károlyné becsületsértés.
- 2809. Orbán Andrásné zsarolás.
- 2994. Herczeg Eszter s. t. magzat elhajtas.
- 2930. Szilágyi Gábor lopás.
- 2732. Karnyoczki István s. t. könnyű testisértés.
- 2757. Sille Mihály becsület sértés.
- 2815. Zsurka Aurél rágalalmazás.
- 2954. Kolozs János rágalalmazás.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

- 2789. Pura Nucz lopás.
- 2800. Oana Tanasz zsarolás.
- 2801. Nyegru Juon s. t. közokirat hamstítás.
- 2805. özv. Szegedi Mihályné könnyű testisértés.
- 2807. Fábán József könnyű testisértés.
- 2830. Farkas Péter gondat ok. súlyos testisértés.
- 2294. Mester György lopás.
- 1734. özv. Vavelka Rudolfné s. t. anyakönyvi kh.
- 2766. Perva Mtru és neje. anyakönyvi kh.
- 2781. ifj. Hadi János s. t. súlyos testisértés.
- 2817. özv. Dunits Iliené rágalalmazás.
- 2845. Ungvári Pttóné közcsend elleni kh.
- 2856. Demján Miklós lopás.
- 2857. Tamás Gábor súlyos testisértés.
- 2880. Szekmárian Gyorgye súlyos testisértés.
- 2881. Frensz Tyodor s. t. súlyos testisértés.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 5.

Midőn kabátját kikéfélté, azt gondosan, béléssel kifelé összehajtogatva a divánra tette Eriprando gróf. A fürdőn időzés tartama alatt ezen kabátnak jutott a legfőbb szerep, mert mint mondani szokás, egyedüli volt a maga nemében. Azután a keztyű jött sorba. Elővett egy kis tintatartót, egy tollat, leült a lámpa mellé, és elkezdte lassan, gondosan befeketíteni a használat folytán fehérré vált helyeket.

Mintegy fél óráig dolgoztak ilyformán a gróf és grófnő, midőn egy »szabad?« kérdés és az erre adott igenlő válasz után felnyit az ajtó, és egy olyan magas, fekete, szikár alak lépet a szobába, hogy első pillanatra nem lehet tudni, vajon pap-e vagy nő az illető. Kezében egy teli kávéscsészét tartott.

— Az ön számára. Ursolina grófnő; friss kávé főztem és egy fél csészécskével hoztam Önnek is.

A bérleti viszony hosszú éve alatt Luciana úrhölgy sohasem mulasztotta el, hogy Ursolinát grófnőnek nevezze; elenkezőleg ő sokat adott nemességére, a mely, habár a gyomrot nem elégíti is ki, de azért sokaknak betömi a száját.

Eriprandó gróf szívélyes méltóságteljes meghajlással üdvözölte őt, anélkül, hogy magát különben zavartatni engedte volna, hanem nyugodtan folytatta tovább keztyűi tisztítását.

— Nem akarsz egy kortyot a kávéból? kérde Ursolina fiához fordulva.

— Köszönöm, anyám. Adj egy cseppet egy pohár vízbe.

Ursolina elment és egy poharat hozott csaknem tele friss vízzel, azután fiához ment és annyi kávént öntött a vízbe, míg a fia fel nem emelte fejét annak jeléül, hogy már elég.

Luciana úrhölgy, midőn a kávézásal készen voltak, minden szó nélkül elővett egy vasalót, és az asztal másik végén elkezdett zsebkendőket vasalni.

— Luciana úrhölgy sohasem fáradt.

— Azt hiszi ön, gróf úr, hogy én télen át a nyár róvására alszom?

— Hm! Nem lehet tudni! Ki tudhatná azt, hogy miféle tűz idézi elő ezt az álmatlanságot?

— No persze! ugyan miféle tüzet gondol ön édesem?

Luciana fenségesen mutatott, daczára betöltött negyven évének, s talán épen azért, mert az ifju kellemes húrokat pendített meg.

— Én nem tudok semmit, De gyanum van arra kapitányra a Bersaglieri-ezredből, a kit gyakran látok itt szerelmes arczczal le — fel sétálni. Kissé idős ugyan, de még jól néz ki.

— Ugyan, kérem, nem hallgat el! Tegye meg nekem azt a szivességet és ne találjon ki mindég új történeteket! A tegnapi egy ügyvéd volt; a mai egy kapitány a Bersaglieri-ezredből, kissé idős, de jól néz ki! Epen úgy beszél mintha nem volnának a házban más nők is, a kik sokkal szebbek mint én.

— No, no! Luciana, Ön nagyon jól tudja, hogy szerettedik, és Ön élvezetet is talál ebben; hiszen látható: hogy szemeiből életkedv és gyönyör sugárzik.

— Hallgasson már! ne beszéljen ostobaságokat. Menjen aludni, — — hogy reggel — — a holnapi nap fontos lesz önre nézve, de mégis — — én nem árulok el semmit. Semmit sem árulok el, mert különben még egyéb titkok is napfényre jönnek.

Folyt. köv.)

TÁVIRATOK

Faure Félix a czárnál.

Budapest, aug. 24. (Saját tud. távirata.) Péterhofból írják: A mai diszebéden Miklós császár a következő francia pohárköszöntőt mondotta:

»Különösen örömmre szolgál, hogy üdvözölhetem önt elnök ur és köszönetet mondhatok látogatásáért, a melyet egész Oroszország élénk és egyhangú örömmel fogad. A mult évben Franciaországban eltöltött, oly rövid napok kedves emléke eltörölhetetlenül marad szívembe és a császárné szívébe bevésve. Örömmel reméljük, hogy közöttünk való tartózkodása és amaz érzelmek őszintesége, amelyeket e látogatás felidéz, a barátság és a mély rokonszenv kötelékeit, a melyek Franciaországot és Oroszországot egyesítik, még szorosabbra fogják fűzni. Az ön egészségére iszom elnök ur és Franciaország jólétére!»

Faure elnök a következő pohárköszöntővel felelt.

Felségednek meg méltóztatott emlékezni amaz oly rövid napokról, amelyeket Felséged a császárné ő felségével a mult októberben Párisban töltött.

A maga részéről egész Franciaország meleg emlékezetében tartja azokat. Az egész nemzet érzelmeinek megfelelően a köztársaság elnöke Felséged birodalmának fővárosába jön, hogy megerősítse és még szorosabbra fűze azokat, a melyek a mi két országunkat egyesítik. A midőn Oroszország földjére lépek, abban a pillanatban, a mikor a két nép szive együtt dohog a kölcsönös hűség és a béke gondolatában, ő Felségére, a minden oroszok császárára, a császárné ő Felségére és az egész Oroszországra emelem poharamat.»

Az összes francia lapok, a szociálistákat kivéve, egybehangzóan úgy vélekednek, hogy tegnap nagy történelmi esemény ment végbe, amelynek következményei ugy Franciaországra és Oroszországra nézve, mint pedig a többi nemzetek számára jelentékenyek lehetnek. A Rappel konstatálja, hogy a francia-orosz alliancia Oroszországban és Franciaországban egyaránt, mindkét nemzetnél egyértelmű.

A legelsőbb lap legmelegebb hangon mond köszönetet a czárnak, az orosz hadseregnek és az orosz népnek, a testvér nemzet iránti érzelmeik szívélyességéért. A »Journal« levelezője szerint a czár a német párt jelentékeny presziója daczára ment Kronsbadtba Faure fogadására. Ugyanez a lap azt állítja, hogy Muraviev gróf és Hanotaux tegnapi beszélgetése főképen a keleti ügyekkel foglalkozott.

Letépett magyar czimer.

Nagybecskerek, aug. 24. (Saj. tud. táv.) Szent-István előestéjén három szerb altiszt letépte a dohány beváltó hivatal magyar czimerét. A tetteseket a katonai hatóság felmentette jól tudtak tagadni.

Elhunyt főrend.

Pozsony, augusztus 24. (Saj. tud. távirata.) Gróf Batthány Gábor főrendiházitag Pozsonyban meghalt.

Stoylov retiral.

Budapest, aug. 24. (Saját tud. távirata.) Stoylov válaszolt Br. Nopcsa levelére s kijelenti, hogy a »Localanzeiger« tévesen közölte nyilatkozatát ő a Nopcsa nevet nem is említhette.

A hadi sarcz leszállítása.

Budapest, augusztus 24. (Saj. tudós. táv.) Athénból írják: hogy a hatalmak tárgyalásokat kezdtek, hogy leszállítsák a hadikárpótlást, amelyet Görögország jelenlegi segélyforrásaival éppenséggel arányban nem állónak tekintenek.

A hidalgók hazájából.

Budapest, augusztus 24. (Saj. tudós. táv.) Spanyolországban Garcia városban néhány dimanit bombát találtak.

Cseh zavargások.

Budapest, augusztus 24. (Saj. tudós. táv.) Aschból írják: A mai éjjel nyugodtan telt el. A katonaság s a csendőrség egy része ma elvonult.

Magyar gyilkos Berlinben.

Budapest, aug. 24. (Saját tudósítónk táv.) Berlinben egy Schulze Augustina nevű 74 éves háziasszonyt és 53 éves leányát egy Gönczi József nevű magyar cipész meggyilkolta és kirabolta s azután megszökött.

Házassági tragédia.

Pancsova, aug. 24. (Saj. tudósítónk táv.) Mihajlovics nagytrafikost alvasközben a felesége agyonlőtte s azután magát ölte meg az asszony. — A véres tett oka féltékenység volt.

Az indiai felkelés.

Budapest, augusztus 24. (Saj. tudós. táv.) Simlából írják: A felkelők előnyomulnak a Khaibar-szorosban. Tüzérséget küldtek eléjük, amely meg fogja őket támadni. Az afganisztáni emir ismét levelet intézett az indiai kormányhoz, amelyben elhárítja magáról a felkelésért való felelősséget és a különböző törzsek felekezeti izgatóit okozza mindenért. — Simlából érkezett távirat szerint ott hire jár, hogy Ali-Meszsids és Maude erődöket az afridik bevették. A beérkezett jelentések szerint az afridok jelentékeny haderővel vonulnak lefelé a Khaibar-szoroson. Haddah mullah a mohmand törzsöt Mikni és Sabkadr megtámadására gyűjtötte össze. — Kohatba újabb csapatokat küldtek. Pesavárból érkezett hivatalos jelentés szerint az afridok megtámadták Ali-Meszsidsidet és Maude erődöt és egy másik csapatjuk Kaden felé vonul. Ugy hírlik, hogy az egész afridi-törzs fellázadt.

KÖZGAZDASÁG.

Ülés a kamarában. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara iparososztálya a f. évi augusztus hó 25-én d. u. 3 órakor a kamara helyiségében ülést tart. Nagyvárad, 1897 augusztus hó 18. Bertsey György, osztályelnök.

Az ülés tárgyai:

1. Kereskedelemügyi m. kir. miniszler ur 39017. sz. véleménykérő leirata Belényes község piaci helypénzszedéséről alkotott díjszabályzata tárgyában. 2. Nagyvárad-város tanácsának átírata a helyi ipar támogatása ügyében. 3. Több ipartestület meghívója zászlószentelési ünnepélyére. 4. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre kitűzött ügyek.

Szüreti kilátások. Ezelőtt egy hónappal, meglepőnek ígérkezett mindenfelé a szőlő termés, a folytonos esőzések folytán a szőlő szemek duzzadtak voltak s valóságos gyönyörére szolgált a szép termés a szőlőtermelő közönségnek. Azonban mint mindenben az idén a szőlőben csalatkozni fognak. A peronospora rengeteg károkat okozott, s a szépek ígérkező termés teljesen elsilányult. De a termésnek nagy hibája még az is, hogy nem fog a kellő cukortartalommal rendelkezni, így aztán a bora nem lesz valami kitünő.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. augusztus 24-én.

Magyar aranyáradék 4%	— — — — —	122.50
Magyar koronáradék	— — — — —	100.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	122.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.—

Belmés jog megváltási kötvény	100.75
Horvát szlavin földterhelmentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön	157.—
Tizszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	140.50
Osztrák járadék papirban	102.—
Osztrák járadék ezüstben	102.—
Osztrák járadék aranyban	123.75
Osztrák korona járadék	100.50
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	955.—
Magyar hitelbank részvény	398.25
Osztrák hitelintézeti részvény	365.50
Páris vista	348.—
20 márkás arany	952.—
Német birodalmi márka	58.70
London vista	117.31
Páris vista	476.—
20 márkás arany	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

Szombathelyi Ujság. Lekötelező szíves figyelmükért fogadják legőszintébb köszönetünket. Hat óra után vettük kézhez a sürgőnyt, ekkor azonban már a lapunk mai számában irt tudósítás sajtó alá volt adva, mivel a gyászhierről már délelőtt kaptunk tudósítást. Még egyszer köszönet.

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Bérlet 114-ik szám. Bérlet 114-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

az arad-nagyváradai színtársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi augusztus 25-én,
A budapesti népszínház fényes díszleteivel.

Virág-csata

Operette.

Kezdeté fél 8, vége 10 óraker.

Holnap csütörtökön, bérletfolyamban,

Somló Emma jutalomjátéka.

Próba házasság.

Énekes vígjáték.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.Cs. és kir. udvari
SZÁLLÍTÓ.

Butorok

legnagyobb választékban

☛ jutányos árban ☛

ízléses és legszolidabb kivitelben

KILLER EDE

butorkereskedő

cs. és kir. udvari szállítónál

NAGYVÁRAD,

BAZÁRSZOROS 374. sz. alatt [Mayr-ház]

kaphatók,

hol úgy a legszerényebb, mint a legdiszesebb

szobaberendezések

és díszítések

256 2—20.

kifogástalanul eszközöltetnek.

A tanév kezdetével iskolai tanulók előnyben részesülnek.

Reichard áruháza.

Felhívás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy a már 10 év óta fenálló és jó hírnévnek örvendő *Friedländer Herman*-féle

KALAP ÉS URIDIVAT ÜZLETET

átvettem és ugyanezen helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyválasztéku **férfi, női és gyermek**

cipőraktár

rendeztem be, továbbá úgy a kalap, mint a férfi divat és cipő cikkekben mindenemü **angol, olasz és francia** különlegességek nálam kaphatók.

Pontos kiszolgálásról kezeskedem és ajánlom magam a n. é. közönség szíves jó indulatába — kiváló tisztelettel

REICHARD D. L.

Nagyvárad, Fő-utca Orsolya-zárda épület.

230—7—25

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.